

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO. 410.008.02.2017
P/17/016

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/016 - Wykorzystanie przez przedsiębiorców środków publicznych na innowacje i prace badawczo-rozwojowe
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Sylwia Zakrzewska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/68/2017 z dnia 20 kwietnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Bridgestone Poznań sp. z o.o., ul. Bałtycka 65, 61-017 Poznań (dalej: Spółka albo Bridgestone)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Kozłowski, Prezes Zarządu Spółki (dowód: akta kontroli str. 7)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ podjęte w latach 2011-2016² działania Spółki związane z wykorzystaniem środków publicznych na realizację projektu „Dywersyfikacja produkcji poprzez wdrożenie innowacyjnych rozwiązań technologicznych w branży oponiarskiej” (dalej: projekt) w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (dalej: POIG).

Uzasadnienie oceny ogólnej

Spółka prawidłowo, z niżej wskazanymi wyjątkami, wykonała wynikające z umowy o dofinansowanie projektu³ obowiązki w zakresie zarządzania, rozliczania, monitorowania i sprawozdawczości. Uzyskano wszystkie zakładane wskaźniki rezultatu. Prawidłowe zrealizowanie projektu pozwoliło na zdywersyfikowanie produkcji i zwiększenie mocy produkcyjnych Spółki. Wdrożono znacząco ulepszony produkt – samochodową oponę samonośną typu RFT⁴ trzeciej generacji – przy jednoczesnym wykorzystaniu rezultatów działań badawczo-rozwojowych⁵. Wsparcie środkami publicznymi działalności innowacyjnej Spółki przyczyniło się do wzrostu jej przychodów i zatrudnienia oraz optymalizacji procesu produkcji, co miało wpływ na zwiększenie potencjału ekonomicznego Bridgestone.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in.: wykonania 4 z 24 realizowanych w ramach projektu zadań niezgodnie z zakresem rzeczowym ustalonego harmonogramu rzeczowo-finansowego, nieosiągnięcia jednego ze wskaźników produktu, a także jednostkowych przypadków błędnego zaksięgowania dokumentów finansowo-księgowych oraz ujęcia błędnych danych we wnioskach o płatność. Nieprawidłowości te pozostawały jednak bez wpływu na osiągnięcie zakładanych w projekcie celów.

¹ NIK stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Kontrolą objęto lata 2011-2016 z uwzględnieniem wykraczających poza ten okres zdarzeń istotnych dla kontrolowanej działalności, dalej także: okres objęty kontrolą.

³ Umowa Nr POIG.04.05.01-00-007/09-00 z 26 sierpnia 2011 r. (dalej: Umowa).

⁴ Od ang. Run-Flat Tires.

⁵ Prace badawczo-rozwojowe (B+R, B&R, R&D od ang. research and development) – działalność o charakterze naukowym lub technicznym, której celem jest rozpoznanie prawidłowości występujących w wybranym obszarze rzeczywistości lub sprawdzenie hipotez stawianych przez teorie lub koncepcje naukowe, dalej: B+R.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Wykonywanie przez Spółkę obowiązków wynikających z umowy o dofinansowanie jej działalności innowacyjnej ze środków publicznych

Opis stanu
faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą Spółka wystąpiła z jednym wnioskiem, z dnia 12 lutego 2010 r., o dofinansowanie projektu innowacyjnego ze środków publicznych, w ramach działania 4.5 Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki POIG⁶.

(dowód: akta kontroli str. 15, 21-35, 227-503)

Celem projektu była dywersyfikacja produkcji poprzez wprowadzenie na rynek znacząco ulepszonych produktów w postaci samochodowych opon samonośnych typu RFT trzeciej generacji, cechujących się zwiększoną trwałością, wytrzymałością i okresem przewidywanego użytkowania, umożliwiającymi kontynuowanie jazdy po ich przebicciu na dystansie 80 km z prędkością do 80 km/h. Zgodnie z założeniami zawartymi we wniosku, uruchomienie tej produkcji miało być możliwe w wyniku wdrożenia innowacyjnych rozwiązań technologicznych z zakresu inżynierii chemicznej, materiałowej i procesowej (wykorzystujących m.in. wyniki prac B+R przeprowadzanych w ramach Grupy Bridgestone), w tym:

- technologii chłodzenia ścian bocznych opon (Cooling Fin), wpływającej na poprawę ich parametrów, szczególnie w przypadku jazdy na oponie przebitej, która utraciła wsparcie pneumatyczne,
- modyfikacji działania pras wulkanizacyjnych, pozwalającej na ograniczenie zużycia energii i pary wodnej wykorzystywanej w trakcie wulkanizacji, bezpośrednio przekładające się na ograniczenie emisji CO₂,
- zautomatyzowania procesu załadunku opon surowych na wózki transportowe⁷ oraz procesu ich segregacji i paletowania, z zastosowaniem najnowszego typu robotów, a także kodów paskowych umieszczonych na każdej oponie⁸,
- nowoczesnej instalacji do badania oporów toczenia, celem optymalizacji parametrów gotowych wyrobów,
- nowatorskiej techniki prześwietlania opon zapewniającej wzrost rozdzielczości, „[...]”⁹ (w ramach kontroli jakości oraz monitorowania przebiegu operacji i procesów produkcyjnych).

(dowód: akta kontroli str. 227-503)

Innowacyjność planowanej do wdrożenia technologii potwierdzona została opinią z dnia 15 grudnia 2009 r., opracowaną przez pracowników naukowych Instytutu Technologii Mechanicznej wchodzącego w skład Wydziału Budowy Maszyn i Zarządzania Politechniki Poznańskiej. Wynikało z niej m.in., że przedmiotowa technologia jest znana i stosowana na świecie krócej niż rok, przy czym jej poziom

⁶ Oś priorytetowa 4 Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia, poddziałanie 4.51. Wsparcie inwestycji w sektorze produkcyjnym.

⁷ Dotychczas, po zakończeniu procesu konfekcjonowania, pracownik ręcznie przenosił opony do wózka używanego w procesie wulkanizacji.

⁸ Standardowo sortowanie i paletowanie opon odbywa się manualnie.

⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1764, dalej „udip”) i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm., dalej „uznk”) NIK wyłączyła jawność informacji technologicznych, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

innowacyjności określony został na podstawie wyszczególnionych w tej opinii materiałów źródłowych¹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 382-395)

Wśród głównych działań inwestycyjnych¹¹ składających się na całość projektu, we wniosku o dofinansowanie wskazano:

- nabycie: prawa wieczystego użytkowania gruntu; robót i materiałów budowlanych związanych z rozbudową hal produkcyjnych oraz budową nowego magazynu opon wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą; maszyn i urządzeń składających się na nowoczesny ciąg technologiczny do produkcji znacząco ulepszonych opon samonośnych typu RFT trzeciej generacji,
- adaptację obszaru kontroli końcowej, w tym ustanowienie nowego przebiegu przenośników łączących poszczególne maszyny,
- budowę systemu estakady wraz z przenośnikami umożliwiającej transport opon z przebudowanego obszaru inspekcji końcowej do nowego magazynu opon,
- wykonanie infrastruktury technicznej, w tym instalacji elektrycznej, doprowadzającej parę, powietrze oraz azot do rozbudowanych hal produkcyjnych.

Planowano także stworzenie 201 nowych miejsc pracy (przede wszystkim przy obsłudze poszczególnych maszyn i urządzeń wchodzących w skład ciągu technologicznego) oraz nawiązanie współpracy z nowymi dostawcami i kooperantami. Spodziewanym efektem realizacji inwestycji miało być m.in. umocnienie pozycji konkurencyjnej Bridgestone w branży oponiarskiej, poszerzenie oferty oraz zaspokojenie rosnącego popytu na nowe produkty i potrzeb zgłaszanych przez klientów.

(dowód: akta kontroli str. 227-503)

1.2. Na podstawie Umowy Spółka zobowiązała się do zrealizowania projektu, którego całkowity koszt określono na kwotę 571.533 tys. zł, z czego wydatki kwalifikowalne wynosiły 467.994 tys. zł¹², a wydatki niekwalifikowalne 103.539 tys. zł. Na jego wdrożenie przyznano Bridgestone dofinansowanie do maksymalnej wysokości 116.999 tys. zł (co stanowiło 25% kosztów kwalifikowalnych), z czego do kwoty 99.449 tys. zł ze środków budżetu UE (w ramach płatności z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, dalej: EFRR) oraz do kwoty 17.550 tys. zł z budżetu krajowego (w formie dotacji celowej). Okres kwalifikowalności wydatków dla projektu ustalono od 1 marca 2010 r. do 31 grudnia 2013 r.

W trakcie realizacji projektu, na podstawie sześciu aneksów¹³ do Umowy, dokonano zmian m.in. w zakresie kosztów realizacji, okresu kwalifikowalności wydatków oraz planowanych wydatków według ich kategorii. W szczególności zmniejszono całkowite koszty¹⁴ do 428.937 tys. zł, w tym wydatki kwalifikowalne do 348.749 tys. zł oraz maksymalną wysokość dofinansowania do 87.187 tys. zł.

¹⁰ Stanisław Taryma „Opór toczenia opon samochodowych”, Tom 80, monografie, Politechnika Gdańska, 2007 r., John G. Sommer „Engineered rubber products: introduction to design, manufacture and testing”, Hanser Verlag, 2009 r., Masato Abe „Vehicle Handling Dynamics: Theory and Application”, Butterworth-Heinemann, 2009 r., Giancarlo Genta, L. Morello, The Automotive Chassis: Components Design „Mechanical Engineering Series”, Tom I, Springer, 2009 r., Anil K. Bhowmick „Current Topics in Elastomers Research”, CRC Press, 2008 r., Robert Horgan Smith „Analyzing friction in the design of rubber products and their paired surfaces”, CRC Press, 2008 r., Rajesh Rajamani, „Vehicle dynamics and control”, Birkhäuser, 2006 r., Walter Brockmann, Paul Ludwig Geiss, Jürgen Kligen, K. Bernhard Schröder, Bettina Mikhail, „Adhesive Bonding: Materials, Applications and Technology”, Wiley-VCH, 2009 r.

¹¹ Wyszczególnionych w postaci 24 zadań.

¹² Maksymalna kwota wydatków kwalifikowanych na koszty inwestycji w środki trwale oraz wartości niematerialne i prawne związane z realizacją inwestycji.

¹³ Aneksy: Nr 1 z 10 listopada 2011 r., Nr 2 z 13 czerwca 2012 r., Nr 3 z 6 listopada 2012 r., Nr 4 z 7 marca 2013 r., Nr 5 z 13 sierpnia 2013 r., Nr 6 z 5 maja 2015 r.

¹⁴ Aneks nr 5 z 13 sierpnia 2013 r.

Okres kwalifikowalności¹⁵ ustalono od 1 kwietnia 2010 r. do 31 grudnia 2013 r. Zmiany nie dotyczyły zakresu rzeczowego, celów lub wskaźników projektu i nie miały wpływu na obniżenie innowacyjności jego pierwotnych założeń.

(dowód: akta kontroli str. 15, 21-35, 226-503)

Poza projektem Spółka nie podejmowała innych działań w celu pozyskania środków publicznych na wprowadzanie innowacji w swojej działalności gospodarczej. W okresie objętym kontrolą nie korzystała z ulg podatkowych czy mechanizmów wsparcia w postaci kredytu technologicznego, premii technologicznej i statusu centrum badawczo-rozwojowego, o których mowa w art. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 15, 21-35)

1.3 Całkowite, faktyczne koszty poniesione na realizację projektu wyniosły 426.567 tys. zł¹⁷ (99,45% planu po zmianach), z czego wydatki kwalifikowalne to 329.280 tys. zł¹⁸ (94,42% planu po zmianach), a wydatki niekwalifikowalne 97.287 tys. zł (121% planu po zmianach). Wydatki kwalifikowalne zostały poniesione na zakup gruntów, budowę magazynu i rozbudowę hal, zakup środków trwałych (urządzeń technicznych, aparatury badawczej, itp.) oraz wartości niematerialnych i prawnych związanych z realizacją inwestycji. Spółka otrzymała dofinansowanie projektu ze środków publicznych w wysokości 82.320 tys. zł, przy czym 85% tej kwoty (69.972 tys. zł) stanowiły środki w formie płatności z EFFR, a 15% (12.348 tys. zł) środki w formie dotacji celowej. Wsparcie ze środków publicznych w ramach POIG stanowiło 25 % kwoty wydatków kwalifikowalnych. Bridgestone zapewniła finansowanie projektu w sposób określony w § 4 Umowy. W związku z ponoszonymi wydatkami objętymi pomocą publiczną wniosła wkład własny w wysokości 246.960 tys. zł, co stanowiło 75% kwoty wydatków kwalifikowalnych. Spółka sfinansowała również w całości, w wysokości 97.287 tys. zł, wydatki niekwalifikowalne konieczne dla realizacji projektu.

(dowód: akta kontroli str. 21-35, 227-503, 628-638)

1.4 Stosownie do postanowień § 5 ust. 6-7 Umowy, Spółka dokonała wyboru sposobu finansowania otrzymanego wsparcia w formie refundacji poniesionych wydatków kwalifikowalnych. Dofinansowanie wypłacano jej w terminach wynikających ze sporządzonego harmonogramu płatności w formie pięciu płatności pośrednich i płatności końcowej.

Wydatki zadeklarowane we wnioskach o płatność i ostatecznie zrefundowane, zostały poniesione przez Bridgestone w okresie kwalifikowalności wydatków, pomniejszone o naliczony podatek od towarów i usług, a także udokumentowane załączonymi do ww. wniosków kopiami dokumentów księgowych potwierdzających poniesione wydatki oraz dokonanie zapłaty.

(dowód: akta kontroli str. 21-35, 74-226, 1089-1317)

Prawidłowość wydatkowania środków z uwzględnieniem kryterium gospodarności, sprawdzono na przykładzie trzech wydatków na łączną kwotę 45.217 tys. zł¹⁹ (co stanowiło 10,6 % całkowitych kosztów projektu), w tym 37.063 tys. zł kosztów kwalifikowalnych projektu. Spółka zaliczyła je do kosztów kwalifikowalnych zgodnie

¹⁵ Aneks nr 1 z 10 listopada 2011 r.

¹⁶ Dz.U. z 2015 r. poz. 1710, ze zm., dalej: ustawa o działalności innowacyjnej.

¹⁷ Kwota ta stanowiła wysokość nakładów na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych Spółki w latach 2010-2013.

¹⁸ W tym związane bezpośrednio z realizacją projektu - 189.882 tys. zł (wartość maszyn i urządzeń), a pośrednie związane z jego realizacją - 139.398 tys. zł (wartość nabycia prawa użytkowania wieczystego gruntu, robót budowlanych i materiałów budowlanych oraz urządzeń infrastruktury technicznej).

¹⁹ 1. Przeniesienie prawa użytkowania wieczystego niezabudowanych działek na kwotę 19.136.798,00 zł brutto, 2. Rozbudowa hal na kwotę 14.748.609,26 zł brutto, 3. Budowa magazynu opon na kwotę 11.31.509,11 zł brutto.

z Umową oraz zasadami kwalifikowalności wydatków określonymi w § 10 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 8 maja 2009 r. w sprawie udzielania pomocy finansowej dla inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013²⁰. Kwoty tych wydatków wykazane w ewidencji księgowej i rachunku bankowym prowadzonym dla projektu były ze sobą zgodne. Wydatki dokonane zostały zgodnie z wymogami i zasadami określonymi w § 12 Umowy, na podstawie dwóch umów na roboty budowlane, podpisanych w wyniku przeprowadzonych postępowań przetargowych. Wszystkie ww. skontrolowane wydatki były zgodne z celami zakładanymi w Umowie i niezbędne do realizacji projektu.

(dowód: akta kontroli str. 1089-1317)

1.5. W ramach projektu zrealizowano 24 zadania, a zakres rzeczowy 20 z nich był zgodny z harmonogramem rzeczowo-finansowym projektu, stanowiącym załącznik Nr 5 do Umowy²¹. W poszczególnych kategoriach wydatków Spółka nie poniosła wydatków kwalifikowalnych powyżej poziomu wynikającego ze zaktualizowanej Umowy. Natomiast w odniesieniu do pierwotnych założeń, faktyczne całkowite koszty realizacji projektu były niższe o 25%, a wydatki kwalifikowalne o 30%. Od ww. założeń odbiegało wykonanie 17 z 24 zadań, przy czym w największym stopniu zadań nr 3 i nr 9²², gdzie wykonanie stanowiło odpowiednio 9,86% i 180% wartości początkowo przyjętych. Wszelkie zmiany planu wydatków dokonywane były za zgodą Ministra Gospodarki²³.

(dowód: akta kontroli str. 21-35, 227-503, 628-638, 1365-1367)

1.6. Zgodnie z § 10 Umowy Spółka była zobowiązana do poddania się kontroli w zakresie realizacji projektu. W latach 2012-2013 przeprowadzone zostały łącznie trzy kontrole, tj. dwie przez Departament Wdrażania Programów Operacyjnych w Ministerstwie Gospodarki oraz jedna przez Urząd Kontroli Skarbowej w Poznaniu. W toku przeprowadzonych czynności stwierdzone zostały nieprawidłowości w zakresie kwalifikowalności ośmiu wydatków poniesionych na łączną kwotę 3.865 tys. zł. W wyniku uznania ich przez ww. instytucje za wydatki niekwalifikowalne, Bridgestone zwróciła dofinansowanie w łącznej wysokości 966 tys. zł, wraz z odsetkami w łącznej kwocie 88 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 74-226, 508-516)

1.7. Spółka wywiązała się z obowiązku ustanowienia i wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania zobowiązań wynikających z Umowy (§ 15), a także z obowiązku informowania opinii publicznej o otrzymaniu dofinansowania Projektu ze środków POIG (§ 11). W ramach obowiązków sprawozdawczych przekazywała też do Ministra Gospodarki informacje o postępie rzeczowo-finansowym projektu oraz o poziomie realizacji wskaźników produktu i rezultatu, o których mowa w § 8 ust. 8 Umowy. W Bridgestone przestrzegano również wynikających z Umowy zasad przechowywania danych i dokumentów dotyczących realizacji Projektu (§ 10 ust. 24) oraz prowadzono wymaganą, wyodrębnioną ewidencję księgową za pomocą informatycznego systemu ewidencji księgowej SAP (§ 7 ust. 14). Dowody księgowe opisywane były w taki sposób, aby widoczny był ich bezpośredni związek z projektem. Zawierały m.in. informację o: numerze i nazwie projektu, numerze oraz dacie podpisania Umowy, współfinansowaniu przez Unię Europejską z EFRR, kategorii wydatków wynikającej z harmonogramu rzeczowo-finansowego, numerze

²⁰ Dz. U Nr 75, poz. 638, ze zm. Wygasło z końcem 31 grudnia 2013 r.

²¹ Według brzmienia określonego aneksem Nr 5 z 13 sierpnia 2013 r.

²² Nabycie robót i materiałów budowlanych związanych z adaptacją obszaru kontroli końcowej oraz nabycie nakładek wypełniacza.

²³ Którego zadania w tym zakresie wykonywał Departament Wdrażania Programów Operacyjnych w Ministerstwie Gospodarki.

księgowym dokumencie oraz o poprawności formalnej i merytorycznej danego dowodu księgowego.

(dowód: akta kontroli str. 21-35, 74-226, 227-503, 517-576, 1329-1330)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W myśl § 3 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 17 ust. 5 Umowy, Spółka była zobowiązana do zrealizowania projektu m.in. w pełnym zakresie, z należytą starannością oraz zgodnie z Umową i będącymi jej integralną częścią załącznikami. Strony mogły dokonać zmiany Umowy zgodnymi oświadczeniami woli, pisemnie pod rygorem nieważności, co do zasady w formie aneksu (§ 16 ust. 1 i 2). Tymczasem Bridgestone, niezgodnie z zakresem rzeczowym harmonogramu rzeczowo-finansowego projektu, stanowiącego załącznik Nr 5 do Umowy, wykonała cztery z 24 realizowanych w ramach projektu zadań. I tak:

1.1 Spółka uzyskała dofinansowanie²⁴ na łącznie sześć nabytych stanowisk kontroli wizualnej (cztery stanowiska pierwszej i dwa stanowiska drugiej kontroli wizualnej), podczas gdy w harmonogramie rzeczowo-finansowym projektu konsekwentnie wskazywana była potrzeba zakupu łącznie trzech takich stanowisk, tj. dwóch stanowisk pierwszej kontroli wizualnej (zadanie nr 18) i jednego stanowiska drugiej kontroli wizualnej (zadanie nr 19). Bridgestone uzyskała dofinansowanie ww. trzech dodatkowych stanowisk z naruszeniem § 1 pkt 21 i § 6 ust. 2 pkt 2 Umowy, w świetle których wydatkami kwalifikowalnymi są wyłącznie wydatki wskazane w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Tym samym, na zadania nr 18 i 19 Spółka otrzymała dofinansowanie „[...]”²⁵, tj. o 48.675 zł²⁶ za wysokie.

1.2 Spółka, w ramach realizacji zadania nr 22, nabyła i wystąpiła o dofinansowanie ośmiu sztuk wózków widłowych i 153 sztuk wózków materiałowych, podczas gdy na niezbędny komplet tych wózków miało składać się ich odpowiednio 12 i 1.369 sztuk.

1.3 Bridgestone, w ramach realizacji zadania nr 13 nabyła 41 uprzednio planowanych pras wulkanizacyjnych, jednakże w ramach projektu rozliczyła faktury dotyczące tylko 39 z nich²⁷.

W żadnym z ww. przypadków nie aneksowano Umowy, na skutek czego, z formalno-prawnego punktu widzenia, realizacja zadań nr 18 i 19 została przekroczona o 100 %, natomiast zadanie nr 22 zostało wykonane jedynie w 11,66 %, a zadanie nr 13 w 95,12 %. W konsekwencji, nie został osiągnięty wskaźnik produktu „ilość kompletów wózków widłowych i materiałowych”, określony w części II wniosku o dofinansowanie²⁸, stanowiącym załącznik nr 3 do Umowy. Zgodnie z jej § 8 ust. 1, Spółka była zobowiązana do osiągnięcia wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie oraz Umowie.

²⁴ Wniosek o płatność nr 4 i nr 5.

²⁵ Na podstawie art. 5 ust. 2 u.d.p. i art. 11 ust. 4 u.z.n. NIK wyłączyła jawność informacji gospodarczych, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

²⁶ [...]. Na podstawie art. 5 ust. 2 u.d.p. i art. 11 ust. 4 u.z.n. NIK wyłączyła jawność informacji posiadających wartość gospodarczą, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

²⁷ Nie rozliczono faktury Nr 1PX009 z 5 kwietnia 2011 r.

²⁸ Załącznik nr 4 do aneksu nr 6 do Umowy (pkt 16 tabela „skwantyfikowane wskaźniki realizacji celów projektu”).

(dowód: akta kontroli str. 302-303, 329-338, 642-644, 667-671, 683, 684, 795-830, 866-957)

2. W ewidencji środków trwałych zaksięgowano siedem dokumentów finansowo-księgowych²⁹ na zwiększenie wartości początkowej środka trwałego nabytego w ramach realizacji zadania nr 14³⁰ (kanału wulkanizacyjnego nr 1), podczas gdy były to wydatki dotyczące innych środków trwałych, niezwiązanych z realizacją projektu (instalacja automatyki i sterowania w kanale nr 3 oraz wykonanie prac elektrycznych w kanałach nr 2 i 3). Nie miało to jednak wpływu na rozliczenia związane z projektem, gdyż wnioskowano i otrzymano na to zadanie kwotę dofinansowania w wysokości nieprzekraczającej tej określonej w Umowie i adekwatnej do wydatków rzeczywiście poniesionych.

(dowód: akta kontroli str. 642-644, 958-1069)

3. Stwierdzono przypadki ujęcia przez Spółkę błędnych danych we wnioskach o płatność:

3.1 W końcowym wniosku o płatność kwotę wydatków w wysokości 11.685 zł³¹, w tym kwotę wydatków kwalifikowalnych w wysokości 9.500 zł, ujęto w ww. zadaniu nr 14, podczas gdy były to wydatki dotyczące realizacji zadania nr 23 „nabycie automatycznego stanowiska sortowania opon i układania ich na paletach magazynowych”.

(dowód: akta kontroli str. 227-503, 958-971)

3.2. W części sprawozdawczej wniosków o płatność, przedkładanych Ministrowi Gospodarki według stanu na koniec lat 2014-2016, Spółka wykazywała zaniżoną łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 329.177 tys. zł, zamiast 329.280 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 517-558)

Wojciech Heldt, prokurent Bridgestone (dalej: Prokurent), odnośnie do nieprawidłowości opisanych w punktach 1.1 i 1.2 wyjaśnił m.in., że w trakcie realizacji projektu zmieniło się zapotrzebowanie na pierwotnie planowane do nabycia urządzenia i maszyny, m.in. z uwagi na jedynie szacunkowy charakter uprzednio określanych potrzeb. Przyznał jednocześnie, że przyczynami nieprawidłowości ujętych w punktach 1.1., 1.3, 2 i 3 były niezamierzone błędy ludzkie, m.in. przy przygotowaniu kolejnych wniosków o płatność, przedkładaniu do finansowania niektórych z bardzo licznych faktur oraz przy rutynowym sprawozdawaniu danych. Dodał też, że ww. nieprawidłowości nie wpłynęły na realizację projektu, którego zasadnicze cele zostały osiągnięte w optymalnej relacji nakładów do potrzeb Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 640-643, 682-683, 1318-1327)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Spółki w zbadanym obszarze.

²⁹ Faktury nr: FV/2/12 z 5 stycznia 2012 r., 1/Ep/03/2012 z 27 marca 2012 r., 5/Ep/09/2012 z 20 września 2012 r., 2/Ep/12/2011 z 8 grudnia 2011 r., FVS/2012/02/41 z 22 lutego 2012 r., FVS/2012/04/001 z 2 kwietnia 2012 r., FVS/2012/01/008 z 3 stycznia 2012 r.

³⁰ Nabycie kanału wulkanizacyjnego wraz z przenośnikami opon wraz z niezbędnymi robotami i materiałami budowlanymi.

³¹ Faktura Nr 148/12/B z 1 czerwca 2012.

2. Efekty wsparcia Spółki ze środków publicznych na wykorzystanie badań naukowych i wdrożenie innowacji

Opis stanu faktycznego

2.1. Bridgestone zrealizowała założone w projekcie cele i osiągnęła 12 na 13 wskaźników produktu³², tj.:

- wdrożono innowację technologiczną,
- zakupiono i zainstalowano 74 maszyny i urządzenia produkcyjne³³,
- zakupiono grunt objęty użytkowaniem wieczystym (7,27 ha),
- rozbudowano hale produkcyjne do 11.827 m² (wskaźnik: 11.160 m²),
- wybudowano nowy magazyn opon o powierzchni 41.002,50 m² (wskaźnik: 40.550 m²)
- rozbudowano drogi i place stanowiące infrastrukturę towarzyszącą rozbudowanym halom produkcyjnym oraz nowo wybudowanego magazynu opon do 17.207 m² (wskaźnik 17.193 m²),
- zaadaptowano obszar kontroli końcowej o powierzchni 3.564 m² (wskaźnik: 3.500 m²),
- stworzono system estakad wraz z przenośnikami opon łączących obszar kontroli końcowej z nowym magazynem opon,
- wykonano instalację infrastruktury technicznej,
- zakupiono sześć urządzeń wykorzystywanych do działalności badawczo-rozwojowej,
- zakupiono specjalistyczne oprogramowanie do analizy składu i historii powstania wyrobów gotowych (innowacja organizacyjna),
- przeprowadzono cykl akcji edukacyjnych na temat bezpieczeństwa drogowego (innowacja marketingowa).

Bridgestone osiągnęła wszystkie wskaźniki rezultatu projektu³⁴, tj.:

- utworzono wymaganą liczbę nowych miejsc pracy (dodatkowo 201),
- wprowadzono na rynek nowy, znacząco ulepszony produkt,
- wprowadzono innowację organizacyjną lub marketingową, w tym przeprowadzono „eventy” w szkołach podstawowych,
- rozwinięto własny dział B+R oraz zatrudniono w nim wymaganą liczbę pracowników (pięciu),
- nawiązano współpracę z co najmniej dwoma podmiotami z sektora małych i średnich przedsiębiorstw w wyniku realizacji projektu.

Osiągnięte na dzień zakończenia realizacji projektu³⁵ wskaźniki produktu i rezultatu były zachowywane w trakcie określonego w § 8 ust. 1 Umowy, niezakończonego jeszcze, pięcioletniego okresu trwałości projektu.

(dowód: akta kontroli str. 21-35, 492-516, 579-639, 644, 646-681, 684, 685-781, 782- 1088, 1365-1367)

W okresie objętym kontrolą projekt nie został poddany zasadniczym modyfikacjom w rozumieniu w art. 57 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006³⁶ i art. 71 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013³⁷. W maju

³² Określone w części II wniosku o dofinansowanie. Załącznik nr 4 do aneksu nr 6 do Umowy (pkt 16 tabela „skwantyfikowane wskaźniki realizacji celów projektu”).

³³ Przy czym faktury dotyczącej dwóch z nich omyłkowo nie przedstawiono do dofinansowania.

³⁴ Jak w przypisie nr 30.

³⁵ Dzień złożenia wniosku o płatność końcową (§ 1 pkt 23 Umowy) – tj. 18 lutego 2014 r.

³⁶ Z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31 lipca 2006 r. ze zm., uchylone z dniem 1 stycznia 2014 r.).

³⁷ Z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego

2016 r. Spółka uzyskała zgodę Ministra Rozwoju³⁸ na wymianę maszyn do konfekcji wstępnej skrzydełek opon NIAGARA na bardziej zaawansowane technologicznie urządzenie typu RTB, co – jak wyjaśnił Prokurent – ma nastąpić w 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 1324-1328)

2.2 W wyniku realizacji projektu wprowadzone innowacje produktowe miały charakter nowych lub istotnie ulepszonych wyrobów i usług dla rynku na którym Spółka działała³⁹. Pozytywny wpływ projektu na długoterminowy rozwój przedsiębiorstwa potwierdza sytuacja ekonomiczno-finansowa Bridgestone po zakończeniu inwestycji. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem, w tym nowych, znacząco ulepszonych produktów wzrosły, w okresie od 2013 do 2015 roku, średnio o 42 %, a wpływ na ten wzrost miało w dużej mierze zwiększenie przychodów ze sprzedaży nowych produktów, powstałych w wyniku zrealizowanego projektu i zwiększający się z roku na rok ich udział w przychodach netto ze sprzedaży ogółem. Przychody netto ze sprzedaży nowych produktów w latach 2013-2015 wykazywały tendencję wzrostową, i w 2014 r. wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 21,19 %, a w 2015 r. w stosunku do roku 2014 już o 28,38 %. „[...]”⁴⁰

W wyniku realizacji projektu, w porównaniu do okresu przed jego rozpoczęciem, stan zatrudnienia w Spółce (w przeliczeniu na etaty) również uległ zwiększeniu. W 2013 r., w porównaniu do 2009, wzrósł o 6,59 %, w 2014 w porównaniu do 2013 o 16,64 %, a w 2015 r. w porównaniu do roku poprzedniego, o 31,77 %.

(dowód: akta kontroli str. 28-73, 579-627)

Wiceprezes Zarządu Bridgestone Roman Staszewski podał, że dzięki wdrożonej innowacji Spółka uzyskała możliwość dalszego wzrostu mocy produkcyjnych zakładu oraz dalszego rozwoju technologicznego, w tym dotyczącego produktów umożliwiających jazdę po uszkodzeniu opony (tzw. sealant). W relacji do 2012 r. rzeczywista roczna liczba wyprodukowanych opon w roku 2015 wzrosła o 26 %, a w roku 2016 o 33 %. Jednocześnie, na skutek wykorzystania innowacyjnych technologii⁴¹, na przestrzeni lat 2012-2016 corocznie spadała ilość energii cieplnej zużywanej na jednostkę produkcji opon, „[...]”⁴², co zarazem przyczyniało się do zmniejszenia emisji CO₂. W latach tych, w efekcie zastosowania wodnych obiegów zamkniętych w układach chłodzenia maszyn i układach ogrzewania, systematycznie spadało też zużycie wody sieciowej, „[...]”⁴³. Zmniejszono także zużycie energii elektrycznej na skutek m.in. zastosowania czujników zmierzchu dla sterowania oświetleniem w halach produkcyjnych, czujników ruchu do włączania oświetlenia w budynku biurowym i szatniach, a także automatyzacji systemów wentylacyjnych i wytwarzania sprężonego powietrza. W wyniku zastosowania filtrów w centralach wentylacyjnych, spadała również emisja gazów wulkanizacyjnych.

Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U.UE L 347 z 20 grudnia 2013 r.).

³⁸ Którego zadania w tym zakresie wykonywał Departament Innowacji Ministerstwa Rozwoju.

³⁹ W rozumieniu sprawozdań PNT-02 o innowacjach w przemyśle, składanych do Głównego Urzędu Statystycznego.

⁴⁰ Na podstawie art. 5 ust. 2 udip i art. 11 ust. 4 uznk NIK wyłączała jawność informacji posiadających wartość gospodarczą, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

⁴¹ W tym zastosowanie: odzysków ciepła z kondensatu w procesach wulkanizacji i innych procesach produkcyjnych do ogrzewania hal produkcyjnych i budynków socjalnych oraz podgrzewania wody użytkowej; ciepła odpadowego z procesów wulkanizacyjnych do wytwarzania wody lodowej, wykorzystywanej do chłodzenia materiałów oraz maszyn produkcyjnych; odzysków ciepła ze sprężarek śrubowych do ogrzewania hal produkcyjnych.

⁴² Na podstawie art. 5 ust. 2 udip i art. 11 ust. 4 uznk NIK wyłączała jawność informacji technologicznych, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

⁴³ Na podstawie art. 5 ust. 2 udip i art. 11 ust. 4 uznk NIK wyłączała jawność informacji technologicznych, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

(dowód: akta kontroli str. 1329-1335)

W okresie objętym kontrolą Spółka nie dokonywała zakupu i sprzedaży technologii związanych z projektem, w tym licencji, prac badawczo-rozwojowych, środków automatyzacji procesów produkcyjnych, czy usług konsultingowych. Nie zgłaszała ponadto żadnych własnych projektów wynalazczych i wniosków patentowych w zagranicznych urzędach patentowych, jak i projektów wynalazczych, znaków towarowych, wzorów przemysłowych oraz użytkowych w Urzędzie Patentowym RP.

(dowód: akta kontroli str. 28-35, 36-73)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nieosiągnięciu przez Spółkę wskaźnika produktu „ilość kompletów wózków widłowych i materiałowych”, co było związane z brakiem aneksowania Umowy w tej materii i co opisano w punkcie III. 1 niniejszego wystąpienia⁴⁴. Nieprawidłowość ta nie miała jednak negatywnego wpływu na zrealizowanie założonych w projekcie celów.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Spółki w zbadanym obszarze.

IV. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, NIK, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁵, wnosi o podjęcie działań mających na celu:

- 1) zwrot dofinansowania dotyczącego nabycia trzech dodatkowych stanowisk kontroli wizualnej, nieujętych w harmonogramie rzeczowo-finansowym projektu,
- 2) prawidłowe ujęcie w ewidencji finansowo-księgowej Spółki, w tym w ewidencji środków trwałych, siedmiu faktur, o których mowa w przypisie nr 27.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

⁴⁴ Punkt 1 sekcji nieprawidłowości.

⁴⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

Poznań, dnia sierpnia 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Sylwia Zakrzewska
Specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
z up. Tomasz Nowiński
Wicedyrektor

.....
Podpis

.....
podpis